

Jubileusz muzeum

W publikowanym od paru lat na łamach ATESTU cyklu „Historia techniki” często prezentuję eksponaty z Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie. Teraz chciałbym przybliżyć Czytelnikom działalność tej instytucji, bo jest po temu okazja – 50-lecie powstania muzeum.

Szreniawa to niewielka wieś leżąca przy drodze krajowej nr 5, około 10 km na południe od Poznania, na skraju Wielkopolskiego Parku Narodowego. Od połowy XIX w. dobra szreniawskie należały do niemieckiej rodziny Bierbaumów. Pozostał po nich pałac i inny ciekawy obiekt – położone w lesie, kilkaset metrów od siedziby muzeum, rodzinne mauzoleum w formie 22-metrowej neogotyckiej wieży, pełniącej obecnie rolę punktu widokowego. Po I wojnie światowej majątek objęła rodzina Głabiszów. Upaństwowiony po II wojnie majątek wszedł w skład Kombinatu PGR Konarzewo.

W 1962 r. ministerstwo rolnictwa podjęło decyzję o zorganizowaniu w Szreniawie muzeum rolnictwa, przeznaczając na ten cel pałac i otaczający go park. Oficjalne otwarcie muzeum nastąpiło 29 sierpnia 1964 r., w bieżącym roku obchodzimy zatem jego 50-lecie. W 1975 r. muzeum otrzymało

dr Aleksander Stukowski

stały współpracownik redakcji

status muzeum narodowego. W 1986 r. muzeum otrzymało obecną nazwę – Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie. Nadzór na jego działalnością sprawują samorząd województwa wielkopolskiego i minister rolnictwa.

Obecnie ekspozycja mieści się w pałacu, pawilonach wystawienniczych i wiatkach zbudowanych na terenie parku i w zabudowaniach folwarcznych. Poza siedzibą w Szreniawie muzeum ma oddziały: Muzeum Młynarstwa i Wodnych Urządzeń Przemysłu Wiejskiego w Jaraczcu, Muzeum Wikliniarstwa i Chmielarstwa w Nowym Tomy-

ślu, Muzeum Przyrodniczo-Łowieckie w Uzarzewie, Skansen i Muzeum Pszczelarstwa im. Ryszarda Kosteckiego w Swarzędzu oraz Muzeum Gospodarki Mięsnej w Sielinku.

Muzeum ma ponad 20 działów tematycznych, m.in. rzemiosło wiejskie, przetwórstwo rolno-spożywcze, transport wiejski (kilkaset eksponatów), technika zbioru, omłotu, czyszczenia, sortowania i przechowywania zbóż, źródła energii w rolnictwie (urządzenia napędowe), agrarolnictwo, weterynaria, chów i hodowla zwierząt gospodarskich, hodowla roślin, melioracja i in. Ekspozyty muzealne (w szczególności zabytki techniki) są pozyskiwane od ich właścicieli – okazuje się, że podczas likwidacji zakładów lub przy wymianie parku maszynowego często znajduje się w firmie ktoś zdający sobie sprawę, że te stare urządzenia stanowią dobro kultury, których miejsce jest w muzeum, a nie na złomowisku.

Działalność muzeum nie ogranicza się do pokazywania stojących w pawilonach eksponatów. Organizowane są wystawy czasowe, a także pokazy dawnych technik i prac prowadzonych w gospodarstwach (m.in. wypiek chleba, wyrób masła, smażenie powideł, mielenie zboża w żarnach, młócka cepami, działanie lokomobili i szereg innych), lekcje muzealne (na poziomie od przedszkola do szkół ponadgimnazjalnych), imprezy edukacyjne (np. zwyczaje i obrzędy świąteczne). Interesującymi imprezami były organizowane do niedawna (a trwało to 10 lat) wesela regionalne, każdego roku z innego regionu kraju, przy czym śluby nie były inscenizowane – naprawde

3

4

5

6

7

8

9

udzielał ich proboszcz w kościele w pobliskich Komornikach.

Liczba eksponatów przekracza 16 tysięcy. Kilkadziesiąt z nich ilustrowało artykuły z naszego cyklu „Historia techniki”. A oto kilka kolejnych, również interesujących:

Fot. 1. Stacjonarna pionowa maszyna parowa z 1884 r. produkcji H. Cegielskiego w Poznaniu. Do 1972 r. (88 lat!) napędzała urządzenia gorzelnii w Trzebawiu.

Fot. 2. Silnik spalinowy średnioprężny z 1930 r. o mocy 8 KM, produkcji firmy Motor Polski w Żninie. Służył do napędu maszyn rolniczych, najczęściej młocarni. Widoczny z przodu zwieńczony ażurową konstrukcją zbiornik to chłodnica.

Fot. 3. Zespół prądotwórczy z 1926 r. produkcji Brown Boveri (Szwajcaria)

z turbiną parową. Do lat 90. XX w. eksploatowano go w cukrowni „Środa”.

Fot. 4. Dyfuzor Roberta wyprodukowany w latach międzywojennych, eksploatowany do lat 50. XX w. w cukrowni „Izabelin”. Jest dyfuzorem o działaniu periodycznym i służył do wmywania cukru z krajanki buraczanej. Obecnie w cukrownictwie stosuje się wyłącznie dyfuzory o działaniu ciągłym.

Fot. 5. Ciągnik Lanz Bulldog HL 12 z 1925 r. Na chodzie!

Fot. 6. Wahadłowy pług parowy z 1927 r. produkcji wrocławskiej firmy J. Kemna. Jego zasada działania – patrz ATEST nr 3/2011.

Fot. 7. Snopowiazka lewotnąca sprzed 1914 r. prod. kanadyjskiej firmy Massey-Harris.

Fot. 8. Sześciuosobowe dworskie sanie paradne, o linii nadwozia nawiązującej do sylwetki łabędzia.

Fot. 9. Hela (nazwa znana od XVII w.) – konny wóz gospodarski ze wsi Parzęczew, wyprodukowany w latach I wojny światowej, eksploatowany do lat 80. XX w. Z nadwoziem skrzyniowym służył do transportu okopowych i nawozu, z drabinami – jako wóz żniwny. Z boków skrzyni znajdują się przesuwne drzwiczki do rozładunku.

Kierownictwu i pracownikom muzeum autor i redakcja składają najlepsze życzenia z okazji jubileuszu. Przede wszystkim życzymy dalszych sukcesów w promowaniu historii polskiego rolnictwa i przetwórstwa oraz w pozyskiwaniu kolejnych eksponatów. ■■